

**ББК
УДК**

ISBN

**Програма післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю
«Управління охороною здоров'я»**

Авторський колектив:

Ананьєв В.Ю., Бабінцева Л.Ю., Богомаз В.М., Брусаті Л.К., Бугро В.І., Гойда Н.Г., Голубчиков М.В., Гульчій О.П., Замкевич В.Б., Захарова Н.М., Краснов В.В., Лехан В.М., Мінцер О.П., Одринський В.А., Орлова Н.М., Пащенко В.М., Рудий В.М., Солоненко І.М., Солоненко Н.Д., Степаненко А.В.

Загальна редакція:

Вороненко Ю.В., Москаленко В.Ф., Новічкова О.М.

Рецензування та апробація:

Драганова О.М., Кабачна А.В., Марченко В.Г., Мінак В.О., Парфьонова І.І., Патока Л.М., Просоленко Н.В., Рогова О.Г., Рогожин Б.А., Сердюк О.І., Слабкий Г.О., Фломин Ю.В., Хвисяк О.М., Шевченко М.В., Шинкарьова І.М., Яковенко Я.К., Яковлев Г.В.

Посібник підготовлено в рамках проекту Європейського Союзу «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні». Думка висловлена у цьому посібнику, не обов'язково співпадає з офіційною думкою Європейської Комісії.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Кваліфікаційна характеристика та визначення переліку професійних компетенцій спеціаліста з управління охороною здоров'я	4
1.1. Загальні вимоги	4
1.2. Перелік компетенцій спеціаліста з управління охороною здоров'я	5
1.3. Види діяльностей	5
1.4. Спеціаліст з управління охороною здоров'я повинен знати	6
1.5. Вимоги до спеціаліста з управління охороною здоров'я	6
Розділ 2. Вимоги до програми післядипломної професійної освіти за спеціальністю «Управління охороною здоров'я»	8
2.1. Навчальний план	8
2.2. Вимоги до кадрового забезпечення навчального процесу	9
2.3. Вимоги до навчально-методичного забезпечення навчального процесу	10
2.4. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення навчального процесу	10
2.5. Вимоги до слухачів	10
2.6. Вимоги до кваліфікаційного іспиту на отримання сертифікату спеціаліста з управління охороною здоров'я	11
Розділ 3. Навчально-тематичні плани модулів	13
3.1. Модуль 1 «Державна політика в галузі охорони здоров'я»	13
3.2. Модуль 2 «Основи менеджменту в системі охорони здоров'я»	14
3.3. Модуль № 3 «Інформаційний менеджмент»	16
3.4. Модуль №4 «Фінансовий менеджмент з основами економіки охорони здоров'я»	17
3.5. Модуль №5 «Основи маркетингу»	19
3.6. Модуль №6 «Організаційний менеджмент»	21
3.7. Модуль №7 «Система роботи з персоналом і управління кадрами медичного закладу»	22
3.8. Модуль №8 «Управління якістю медичної допомоги»	23
3.9. Модуль №9 «Стратегія і планування в управлінні медичним закладом»	25
3.10. Модуль №10 «Управління матеріальними ресурсами медичного закладу»	26
3.11. Модуль №11 «Основи клінічної епідеміології та доказової медицини»	28
3.12. Модуль №12 «Робота медичного закладу в системі медичного страхування»	29
3.13. Модуль №13 «Досвід інших країн щодо організації та управління системами охорони здоров'я»	30
3.14. Модуль №14 «Організація ПМСД на засадах загальної практики / сімейної медицини»	31
Розділ 4. Апробація програми	33
4.1. Етапи проведення апробації в Харківській медичній академії післядипломної освіти	33
4.2. Підготовчий етап апробації	34
4.3. Основний етап апробації	35
4.4. Звіт та аналіз результатів апробації	36
4.5. Висновки та рекомендації апробації	37
Перелік літератури	38
Додаток 1	40
Додаток 2	42

Вступ

Зміни у всіх сферах системи охорони здоров'я України значно посилюються та прискорюються протягом останніх років, що викликало потребу у появі критичної маси професіоналів нової генерації у галузі управління, здатних до глибокого розуміння проблем і ключових тенденцій розвитку систем охорони здоров'я, застосування широкого спектру навичок, необхідних для впровадження та управління змінами на організаційному та політичному рівнях.

Наразі перед фахівцями з управління охороною здоров'я, які працюють на керівних посадах у відповідній галузі, постають наступні важливі комплексні завдання: управління власне наданням послуг, управління змінами, що значною мірою посилюються протягом останнього часу, враховуючи протиріччя, що супроводжують процес реформування галузі. Запропонована кваліфікаційна характеристика спеціаліста з управління охороною здоров'я сприятиме реалізації зазначених завдань у контексті зростання управлінської автономії, в рамках процесу децентралізації - передачі управлінських повноважень з центрального рівня на рівень медичного закладу, що передбачено Національним планом розвитку системи охорони здоров'я на період до 2010 року.

В умовах планової економіки та за системи М.О. Семашка управління медичним закладом сприймалося, передусім, як додаток до медичної спеціальності або часткова зайнятість, а не як покликання чи окрема професія. Так, кандидати на управлінські посади обиралися поміж медичних працівників та отримували додатково неповну зайнятість у якості головних лікарів, залишаючи за собою право на медичну практику. Професійна управлінська підготовка проводилася у формі спеціалізації після призначення на посаду і від головного лікаря очікувалось, що він/вона навчатимуться на робочому місці майже без відриву від виконання професійних обов'язків. Через недостатній рівень знань у сфері теорії управління головні лікарі були змушені покладатися виключно на власний практичний досвід роботи в закладі охорони здоров'я для формування управлінських навичок, в той час як досвід управління обмежувався забезпеченням виконання чинного законодавства та нормативно-правових актів, що визначали діяльність закладів охорони здоров'я, не враховуючи орієнтації на виклики часу, загрози зовнішнього середовища, потреби пацієнтів, громади та персоналу і відповідне позиціонування свого закладу у зовнішньому середовищі.

Саме тому для вирішення зазначених вище комплексних завдань доцільно переосмислити компетенції спеціаліста з управління охороною здоров'я та, зокрема, вимоги до рівня знань, вмінь та навичок і, що є вкрай важливим, до досвіду їх застосування у таких сферах як впровадження стратегії розвитку медичного закладу, фінансовий менеджмент, лідерство, маркетинг, управління кадровими ресурсами та управління змінами й інші, які набувають значної ваги. А з прогресуванням процесу зміни господарського статусу медичних закладів та зростання їх управлінської автономії, як наслідок, впровадження Національного плану розвитку системи охорони здоров'я на період до 2010 року, вимоги до керівників таких закладів лише зростатимуть, і їх необхідно врахувати під час розробки кваліфікаційної характеристики спеціаліста з управління охороною здоров'я та, на її основі - посадової інструкції керівника закладу охорони здоров'я будь-якої форми власності чи організаційно-правової форми здійснення діяльності та відповідної програми навчання.

Підготовка професійних управлінських кадрів у сфері охорони здоров'я і є метою розробки та впровадження багатопрофільної програми навчання, побудованої за модульним принципом, з управління охороною здоров'я та з залученням передового світового досвіду, а саме - компетентісного підходу. Запропонована програма відповідає стандартам Всесвітньої федерації медичної освіти та ЄРВ ВООЗ стосовно програм післядипломної освіти для управлінських кадрів систем охорони здоров'я. Використання компетентісного підходу дозволило акцентувати увагу саме на результатах навчання, де результат, передусім, - не сума засвоєної в процесі навчання інформації, а здатність особистості успішно функціонувати в професійному середовищі. Ми визначаємо «компетенцію» як здатність застосовувати знання, вміння та особистісні якості для успішної діяльності в визначеній сфері, а «модуль» - як частину програми навчання, що має певну логічну завершеність щодо встановленої мети та очікуваних результатів навчання.

Розроблена Програма післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» супроводжується пакетом навчальних матеріалів, що охоплює 85% навчально-методичного плану і є базовим матеріалом для викладачів зазначеної програми (CD-ROM додається). На основі запропонованих матеріалів кожний викладач має підготувати навчально-методичні розробки для конкретної теми та виду заняття та відповідно до вимог навчального закладу.

Розділ 1. Кваліфікаційна характеристика та визначення переліку професійних компетенцій спеціаліста з управління охороною здоров'я

1.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційна характеристика спеціаліста з управління охороною здоров'я є державним нормативним актом, яким встановлюється:

1. Професійне призначення, основні положення та умови допуску до діяльності спеціаліста з управління охороною здоров'я;
2. Кваліфікаційні вимоги до спеціаліста з управління охороною здоров'я;
3. Вимоги до атестації спеціаліста з управління охороною здоров'я;
4. Вимоги до вищих навчальних закладів III - IV рівня акредитації та закладів післядипломної освіти за якість підготовки спеціаліста з управління охороною здоров'я.

Кваліфікаційна характеристика спеціаліста з управління охороною здоров'я призначена для використання:

1. Вищими навчальними закладами III - IV рівня акредитації та закладами післядипломної освіти;
2. Органами управління охороною здоров'я;
3. Міністерствами, відомствами, організаціями (установами, закладами та підприємствами усіх форм власності), які використовують працю спеціаліста з управління охороною здоров'я;
4. Замовниками та платниками за надання медичної допомоги - органами місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, (а з моменту запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування -страховика/ів) та
5. інших структур, які мають відношення до роботи у сфері управління охороною здоров'я.

Кваліфікаційна характеристика забезпечує упорядкування (уніфікацію) вимог до професійної підготовки та роботи спеціаліста з управління охороною здоров'я.

На підставі кваліфікаційної характеристики
ВИЗНАЧАЮТЬСЯ:

- мета та завдання навчання спеціаліста з управління охороною здоров'я;
- рівень професійних знань, вмінь та навичок спеціаліста з управління охороною здоров'я.

РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ:

- державний стандарт післядипломної професійної освіти фахівців з вищою медичною освітою за спеціальністю «Управління охороною здоров'я»;
- програми перепідготовки, безперервного професійного розвитку, підвищення кваліфікації (тематичне удосконалення та передатестаційне навчання), стажування та систематичне самостійне навчання спеціаліста з управління охороною здоров'я;
- критерії оцінки якості підготовки на різних етапах навчання;
- типові вимоги до атестації спеціаліста з управління охороною здоров'я;
- посадова інструкція керівника організації охорони здоров'я будь-якої форми власності та організаційно-правової форми здійснення діяльності (далі: закладів охорони здоров'я).

ОРГАНІЗУЮТЬСЯ:

- навчальний процес;
- професійна орієнтація співробітників та випускників вищих навчальних закладів;
- професійний відбір абітурієнтів.

ПРОВОДИТЬСЯ:

- атестація фахівців.

УКЛАДАЮТЬСЯ:

- прями договори - замовлення на підготовку, тематичне удосконалення та передатестаційні цикли навчання спеціаліста з управління охороною здоров'я з відповідними органами управління та закладами охорони здоров'я;
- трудові договори (контракти) з власниками закладів охорони здоров'я при наймі на роботу спеціаліста з управління охороною здоров'я.

Кваліфікаційна характеристика спеціаліста з управління охороною здоров'я поряд з іншими державними нормативними вимогами та галузевими кваліфікаційними вимогами, що відображають гарантований професійний мінімум підготовки зазначених фахівців, може бути доповнена вимогами організації замовника вказаного спеціаліста.

1.2. Перелік компетенцій спеціаліста з управління охороною здоров'я

Основні компетенції спеціаліста з управління охороною здоров'я були розроблені за результатами наступних видів аналізу, проведених в рамках Проекту ЄС: (1) первинна оцінка потреб головних лікарів у необхідних практичних навичках та вміннях; (2) аналіз кваліфікаційних характеристик керівників медичних закладів у країнах світу; (3) оцінка навичок та компетенцій керівників медичних закладів (надана головними лікарями) та (4) оцінка навичок та компетенцій керівників медичних закладів (надана викладачами). Було виокремлено шість компетенцій:

- базова компетенція;
- управлінська (зовнішньо та внутрішньо);
- стратегічно-бізнесова;
- результативна;
- кадрова;
- інноваційна.

1.3. Види діяльностей

Види діяльностей - це насамперед завдання та обов'язки, що ґрунтуються на визначених компетенціях спеціаліста з управління охороною здоров'я, і саме тому спеціаліст з управління охороною здоров'я

в рамках «базової» компетенції:

- **здійснює** з позицій системного підходу організацію управління закладом охорони здоров'я;
- **орієнтується** на самостійний професійний розвиток;
- **управляє** собою;
- **володіє** комп'ютером та іноземною мовою;
- **застосовує** знання нормативно-правової бази.

в рамках «управлінської» компетенції:

- **забезпечує** взаємодію з власником/засновником та уповноваженим ним органом, замовником, платником, громадою, споживачами (пацієнтами), органами державного управління охороною здоров'я, місцевою владою, громадськими організаціями та закладами охорони здоров'я і виконання контрактів/договорів,;
- **представляє** заклад охорони здоров'я та відстоює його інтереси у державних, судових, страхових та арбітражних органах, органах місцевого самоврядування та приватних структурах;
- **укладає** контракти/договори на надання медичних послуг та інші господарські договори і контракти;
- **забезпечує** процес управління закладом охорони здоров'я делегування, моніторинг, контроль, звітність, організацію, координацію, регулювання, аналіз, визначення причин незадовільного функціонування та прийняття рішень щодо їх усунення, і власне прийняття управлінського рішення;
- **забезпечує** виконання єдиних санітарно-гігієнічних вимог до внутрішніх процесів закладу охорони здоров'я та застосовує принципи побудови системи управління якістю медичної допомоги.
- **забезпечує** дотримання ліцензійних умов медичної практики та підготовку закладу охорони здоров'я до акредитації;
- **забезпечує** управління технологічними процесами, матеріально-технічними ресурсами та територією;
- **забезпечує** проведення закупівлі медикаментів, витратних матеріалів, обладнання та їх ефективне використання.

в рамках «стратегічно-бізнесової» компетенції:

- **забезпечує** реалізацію стратегічних пріоритетів та плану розвитку закладу охорони здоров'я, його внутрішньої та зовнішньої діяльностей з постійною орієнтацією на потреби споживачів (пацієнтів), засновників (власників);

- **забезпечує** маркетингову орієнтацію закладу охорони здоров'я, спрямовану на задоволення потреб населення та економічну ефективність діяльності;
- **забезпечує** планування, прогнозування, оцінку ризиків;
- **забезпечує** управління фінансовими ресурсами.

в рамках «результативної» компетенції:

- **забезпечує** орієнтацію діяльності закладу охорони здоров'я на досягнення найкращого результату, навіть за умов обмежених наявних ресурсів;
- **забезпечує** моніторинг результатів медичної діяльності, використання фінансових, кадрових та матеріально-технічних ресурсів і своєчасного підведення підсумків.

в рамках «кадрової» компетенції:

- **забезпечує** ефективне управління кадрами;
- **забезпечує** укладання та виконання колективного договору
- **забезпечує** проведення оцінки результативності діяльності працівників, оплати праці і стимулювання до покращення діяльності;
- **забезпечує** формування команди (відбір, визначення функціональних обов'язків, безперервний професійний розвиток кадрів, тощо);
- **вирішує** конфліктні ситуації, питання трудової дисципліни;
- **забезпечує** формування і розвиток корпоративної культури закладу охорони здоров'я.

в рамках «інноваційної» компетенції:

- **впроваджує** зміни, удосконалені процеси, процедури, стандарти та вимоги; нові інформаційні та медичні технології.

1.4. Спеціаліст з управління охороною здоров'я повинен знати

Конституцію України, акти законодавства, нормативні документи, що стосуються галузі охорони здоров'я, основи медичного, господарського і трудового права, основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я, практику застосування чинного законодавства, основи стратегічного та оперативного планування;

принципи оперативного і прогнозного (перспективного, стратегічного) аналізу, використання статистичного, економіко-математичного і інших методів економічного аналізу, принципи обчислення собівартості медичних послуг за елементами затрат, методи аналізу фінансових результатів діяльності закладу охорони здоров'я, основи бізнес-планування господарської діяльності;

принципи оцінки медичної, фінансової та господарської діяльності закладу охорони здоров'я і його підрозділів, порядок укладання і виконання контрактів (договорів), методи управління кадровими ресурсами, сучасні теорії управління персоналом та його мотивації; форми і системи оплати праці, стимулювання; методи оцінки працівників та результатів їх праці; методологію прийняття управлінських рішень, технології інформаційного забезпечення управління, форми і методи роботи з засобами масовими інформації, правила ділового етикету та ведення переговорів, засоби обчислювальної техніки, комунікацій та зв'язку;

соціально-економічну та демографічну ситуацію на території, показники стану здоров'я населення, сучасні економічні, організаційні, медичні та управлінські технології, напрямки і принципи розвитку менеджменту, маркетингу, комерційної діяльності;

основи економіки охорони здоров'я та економічну термінологію, основи податкової справи та бухгалтерської звітності, оцінку ризиків.

1.5. Вимоги до спеціаліста з управління охороною здоров'я

Кваліфікаційні критерії

Допуск до навчання за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» визначається на підставі обов'язкового базового рівня кваліфікації, що ґрунтується на відповідному рівні освіти за напрямом підготовки «Медицина» (освітній рівень «спеціаліст»), рівні професійного розвитку (досвід управління сільською лікарською амбулаторією, структурним підрозділом закладу охорони здоров'я тощо), рівні

особистісного розвитку (орієнтація на самостійний безперервний розвиток, володіння комп'ютером та іноземною мовою)

Кваліфікаційні вимоги

Післядипломна спеціалізація чи підготовка в магістратурі за фахом «Управління охороною здоров'я». Стаж роботи за лікарською спеціальністю для керівника обласної лікарні - не менше 10 років, та за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» - не менше 8 років; для керівника закладу охорони здоров'я міського/районного та обласного рівнів - відповідно не менше 8 та 5 років. Проходження стажування в закладах охорони здоров'я вищого рівня.

Розділ 2. Вимоги до програми післядипломної професійної освіти за спеціальністю «Управління охороною здоров'я»

Програма післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю „Управління охороною здоров'я тривалістю навчання 1,5 роки (18 місяців) та очно-заочною формою навчання сприятиме формуванню у слухачів теоретичних знань та практичних навичок у сфері управління медичним закладом, застосуванні елементів економічного та політичного аналізу, впровадженні ефективних та дієвих змін, тощо.

Програма післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю „Управління охороною здоров'я був розроблений з метою забезпечення високого рівня компетентності в управлінні медичним закладом, отриманні слухачами практичного досвіду управління змінами на політичному та організаційному рівнях, розумінні епідеміологічних факторів, політичного, економічного та соціального контексту управління охороною здоров'я і політичного процесу та стратегій, що власне і є рушійною силою реформування в сфері охорони здоров'я.

2.1. Навчальний план

Запропонована програма післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю „Управління охороною здоров'я є, насамперед, інтенсивною, спеціалізованою, модульною програмою навчання для отримання освітньо кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» з управління охороною здоров'я, розрахованою на очно-заочну форму навчання, тривалістю 1,5 року (18 місяців) - 3 семестри (очна форма - 7 місяців, заочна - 11 місяців).

Модулі	Тривалість в год (кредитах)
Обов'язкові	
Модуль №1 Державна політика в галузі охорони здоров'я	150 (5,0)
Модуль №2 Основи менеджменту в системі охорони здоров'я	156 (5,2)
Модуль №3 Інформаційний менеджмент	216 (7,2)
Модуль №4 Фінансовий менеджмент	348 (11,6)
Модуль №5 Основи Маркетингу	204 (6,8)
Модуль №6 Організаційний менеджмент	240 (8,0)
Модуль №7 Система роботи з персоналом та управління кадрами	240 (8,0)
Модуль №8 Управління якістю медичної допомоги	324 (10,8)
Модуль №9 Стратегія і планування в управлінні медичним закладом	168 (5,6)
Модуль №10 Управління матеріальними ресурсами медичного закладу	126 (4,2)
2172 (72,4)	
Додаткові	
Модуль №11 Основи клінічної епідеміології та доказової медицини	144 (4,8)
Модуль №12 Робота медичного закладу в системі медичного страхування	264 (8,8)
Модуль №13 Досвід інших країн щодо організації та управління системами охорони здоров'я	66 (2,2)
Модуль №14 Організація ПМСД на засадах загальної практики/сімейної медицини	162 (5,4)
636 (21,2)	
Всього¹	2502 (83,4)

Програма передбачає стажування слухачів наприкінці першого та другого семестрів в медичному закладі будь-якої форми власності та організаційно-правової форми здійснення діяльності, що сприятиме формуванню та розвитку у слухачів навичок розробки та впровадження управлінських рішень для вирішення конкретних проблем конкретного медичного закладу.

Протягом другого та третього семестрів слухачам буде запропоновано підготувати дипломну роботу з обґрунтуванням свого управлінського рішення і наприкінці третього семестру - підготувати фінальний проект з оцінкою ефективності та успішності впровадження запропонованого управлінського рішення

¹ за умов вибору 2-х додаткових модулів, наприклад, №12 та №13

під контролем викладача навчального закладу та куратора від медичного закладу, де проводиться стажування. Захист зазначеного фінального проекту є обов'язковим.

2.2. Вимоги до кадрового забезпечення навчального процесу

Післядипломна професійна освіта за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» повинна бути забезпечена педагогічними кадрами, що мають освіту за своєю спеціальністю:

- Викладач повинен мати теоретичні знання, вміння та практичні навички за своєю спеціальністю та з основ дидактики післядипломної освіти, достатніх для самостійної професійної діяльності;
- Викладач повинен мати досвід науково-педагогічної діяльності.

Професійні вимоги до викладача за спеціальністю «Управління охороною здоров'я». Викладач повинен:

- мати достатню наукову компетенцію і практичний досвід, як із основного предмету викладання, так і у галузі педагогіки;
- знати свій предмет, володіти широким діапазоном вмінь і практичних навичок, що визначають його кваліфікацію з дисципліни викладання; основні теоретичні та практичні розділи андрагогіки, психології навчання, взаємовідносин у колективі та методологію оцінки викладання;
- вміти розробляти специфічні навчальні цілі для конкретної групи слухачів, вибирати із значного обсягу інформації матеріали, які відповідають цілям навчання та забезпечують набуття слухачами необхідного рівня знань, вмінь та навичок; планувати навчальний процес за післядипломною програмою навчання «Управління охороною здоров'я» з урахуванням зв'язку з суміжними спеціальностями; диференційовано, відповідно до цілей навчання, підходити до методів, форм та засобів навчання; враховувати індивідуальні психофізіологічні особливості слухачів, надавати об'єктивну оцінку своєму викладанню.

Вимоги до спеціальних знань і умінь до викладача за спеціальністю «Управління охороною здоров'я». Викладач повинен:

знати

- кваліфікаційну характеристику спеціаліста з управління охороною здоров'я;
- модульний принцип побудови післядипломної програми навчання з управління охороною здоров'я;
- методику проблемно-цільового навчання слухачів;
- методику розробки навчальних планів, тематичних планів та розкладу занять за програмою;
- методику розробки лекцій, семінарів та практичних занять за програмою навчання;
- методику розробки методичних рекомендацій слухачам для самостійного опрацювання тем на робочому місці за очно-заочної форми навчання;
- переваги та недоліки контролю знань, вмінь та навичок з використанням тестів як одного з найважливіших форм занять;
- положення про іспит на отримання сертифікату спеціаліста з управління охороною здоров'я.

вміти

- розробляти навчальний та тематичні плани спеціалізації з управління охороною здоров'я;
- складати розклад занять за планом;
- складати методичну розробку лекції для слухачів за програмою;
- складати методичну розробку семінару для слухачів за програмою;
- складати методичну розробку практичного заняття для слухачів за програмою;
- організувати і проводити практичні заняття з відпрацювання практичних навичок спілкування та управління своєю практичною діяльністю з використанням методу проблемно-цільового навчання; малих груп, ситуаційного аналізу, рольових ігор, тощо;
- складати методичні рекомендації спеціалісту з управління охороною здоров'я - керівнику навчально-виробничої практики слухачів з технології відпрацювання практичних навичок, передбачених програмою навчання;
- організувати та проводити базисний та підсумковий контроль знань, вмінь та навичок слухачів;
- виконувати обов'язки куратора циклу спеціалізації з управління охороною здоров'я.

2.3. *Вимоги до навчально-методичного забезпечення навчального процесу*

Медичний ВНЗ (факультет післядипломної освіти), медична академія післядипломної освіти мають право:

- змінювати обсяг навантаження слухачів для засвоєння програми навчання у порівнянні з галузевим стандартом у межах 15-20% без перевищення максимальної кількості годин та збереженні переліку і змісту модулів зазначених у галузевому стандарті;
- встановлювати необхідну глибину викладання окремих тем і розділів плану навчання з урахуванням рівня базисної підготовки та місцевих особливостей подальшого працевлаштування слухачів;
- залучати фахівців практичної охорони здоров'я (економістів, юристів, маркетологів, психологів) особливо для проведення практичних занять.

Максимальний об'єм навчального навантаження на слухача, що включає всі види аудиторної та позааудиторної навчальної роботи не може перевищувати 54 години на тиждень, з них аудиторних - не більше 36 годин.

Курсові роботи (проекти) виконуються слухачами самостійно як вид навчальної діяльності та у межах годин відведених на вивчення дисципліни.

Післядипломна освіта передбачає доступ слухача до бібліотечних фондів та баз даних з дидактики викладання програми навчання та використання проблемно-орієнтованого навчання, що забезпечує активну участь слухачів в процесі навчання.

Кожне заняття (лекція, семінар, практичне заняття, самопідготовка, тощо) має забезпечуватись методичною розробкою заняття для викладача та методичними рекомендаціями слухачу, необхідними наглядними матеріалами та обов'язковою літературою по кожному модулю.

2.4. *Вимоги до матеріально-технічного забезпечення навчального процесу*

Медичний ВНЗ (факультет післядипломної освіти), медична академія післядипломної освіти, що реалізує галузевий стандарт, повинно володіти матеріально-технічною базою, яка відповідає дійсним санітарно-технічним нормам, та здатною забезпечити проведення всіх видів практичної та теоретичної підготовки та науково-дослідницької роботи слухачів, передбачених галузевим стандартом.

Навчальними базами для підготовки слухачів з управління охороною здоров'я можуть бути всі види лікувально-профілактичних закладів вищого рівня акредитації.

2.5. *Вимоги до слухачів*

Нормативні строки засвоєння галузевого стандарту післядипломної професійної підготовки спеціалістів з вищою медичною освітою за спеціальністю «Управління охороною здоров'я»:

- Професійна перепідготовка спеціалістів з дипломом лікаря та стажем роботи за лікарською спеціальністю для керівника обласної лікарні - не менше 10 років, та за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» - не менше 8 років; для керівника закладу охорони здоров'я міського/районного та обласного рівнів - відповідно не менше 8 та 5 років.
- Попереднім рівнем освіти спеціаліста, що надає останньому право на продовження післядипломної освіти за спеціальністю «Управління охороною здоров'я» є вища медична освіта за відповідними спеціальностями.
- Тривалість навчання: очно-заочна форма навчання протягом 1,5 року (18 місяців) або 3 семестри, з яких очна форма - 7, а заочна - 11 місяців.

Вимоги до рівня професійної підготовки спеціаліста з управління охороною здоров'я

У результаті освоєння програми післядипломної підготовки спеціалістів з управління охороною здоров'я та набуття знань, вмінь та практичних навичок, регламентованих галузевим стандартом післядипломної освіти, спеціаліст з управління охороною здоров'я повинен бути підготовленим до самостійної професійної діяльності відповідно до основних напрямів своєї спеціальності:

- Основи медичного законодавства і права;
- Основи менеджменту;

- Маркетинг в охороні здоров'я;
- Інформаційний менеджмент;
- Управління фінансами та економіка охорони здоров'я;
- Організаційний менеджмент;
- Управління кадрами;
- Управління якістю;
- Стратегічне та бізнес планування;
- Управління матеріально-технічними ресурсами;
- Основи біостатистики та доказової медицини;
- Основи страхування.

Загальні вимоги до формату навчання

Слухач повинен відвідати всі заняття, передбачені очною частиною навчання, виконати завдання, передбачені для вихідного контролю по завершенню кожного модуля, виконати всі завдання, заплановані для самостійного вивчення, виконати підсумкову дослідницьку роботу (фінальний проект) та захистити її на іспиті.

2.6. Вимоги до кваліфікаційного іспиту на отримання сертифікату спеціаліста з управління охороною здоров'я

Іспит використовується для визначення рівня практичної та теоретичної підготовки спеціаліста виконувати професійні завдання, визначені дійсним галузевим стандартом підготовки спеціаліста з управління охороною здоров'я.

Іспит проводиться у три етапи:

- На першому етапі проводиться тестовий контроль, де завдання включають всі розділи програми (модулів) підготовки спеціаліста і мають відповідати вимогам зазначеного вище галузевого стандарту до змісту та рівня професійної підготовки спеціаліста з управління охороною здоров'я. В рамках іспиту можуть використовуватись різні типи та рівні тестових завдань на паперовому та електронному носіях. База даних завдань підлягає оновленню що року. Результати виконання оцінюються у відсотках виконаних та не виконаних тестових завдань, де «відмінно» - 90-100%, «добре» - 75-89% та «задовільно» - 60-74%.
- На другому етапі оцінюються практичні навички спеціаліста, які також мають відповідати вимогам галузевого стандарту. Оцінювання проводиться у формі захисту підсумкової дослідницької роботи (фінального проекту), що оцінюється за системою «відмінно», «добре» та «задовільно».
- На третьому етапі проводиться співбесіда з членами екзаменаційної комісії, де оцінюється здатність слухача використовувати отримані протягом навчання знання, вміння та практичні навички для рішення професійних завдань спеціаліста з управління охороною здоров'я. результати співбесіди оцінюються за системою «відмінно», «добре» та «задовільно».

За результатами всіх трьох етапів виставляється підсумкова оцінка, на основі якої екзаменаційна комісія відривтим голосуванням приймає рішення «Присвоїти звання «спеціаліста з управління охороною здоров'я» або «Відмовити у присвоєнні звання «спеціаліста з управління охороною здоров'я».

Слухач має право на оскарження рішення екзаменаційної комісії у встановленому порядку.

Вимоги до підсумкової дослідницької роботи (фінального проекту)

Після завершення періоду навчання слухач на основі знань, отриманих у рамках навчального процесу, повинен у конкретних умовах практичної охорони здоров'я виконати самостійне науково-практичне дослідження у рамках підсумкової дослідницької роботи (фінального проекту) та продемонструвати вміння:

- аналізувати та оцінювати: (стан здоров'я населення та окремих його груп, діяльність типових закладів охорони здоров'я у аспектах управління структурою, ресурсами та якістю медичної допомоги, дані про функціонування закладу охорони здоров'я та відповідних підрозділів у взаємодії з зовнішнім середовищем);
- формулювати висновки та пропозиції;
- виконувати управлінську діяльність з планування, організації, координації, мотивації, контролю, комунікації, тощо у управлінні охороною здоров'я;

- демонструвати теоретичні та практичні знання, професійні інтереси та цінності суспільної охорони здоров'я;
- застосовувати статистичні методи, інформаційні технології, методи управлінського аналізу, стратегічного планування для рішення конкретних завдань управлінського характеру на робочому місці.

Можливі варіанти підсумкової дослідницької роботи (фінального проекту):

- дослідження ефективності технологій (медичних, управлінських) в охороні здоров'я (у тому числі і клініко-економічне дослідження);
- монографічне описання управлінської проблеми на рівні закладу охорони здоров'я та обґрунтування шляхів її вирішення;
- економічне дослідження (розрахунки витрат на медичну допомогу, обґрунтування бізнес-плану, удосконалення фінансових потоків, тощо)
- дослідження нормативно-правової бази в охороні здоров'я.

Підсумкова дослідницька робота (фінальний проект) має пройти процес рецензування. За матеріалами роботи готується презентація (слайди) для представлення на іспиті.

Розділ 3. Навчально-тематичні плани модулів

3.1. Модуль 1 «Державна політика в галузі охорони здоров'я»

Мета модуля: Формування аналітичного підходу до розробки державної політики в галузі охорони здоров'я.

Завдання:

- ознайомлення з основами державної соціальної політики та політики в галузі охорони здоров'я в умовах суспільних трансформацій;
- ознайомлення із соціально-медичними проблемами стану громадського здоров'я в Україні;
- формування аналітичного підходу до сучасної світової й європейської політики та стратегії в галузі охорони здоров'я; обґрунтування національних програм відповідно до концепцій Всесвітньої організації охорони здоров'я;
- розкриття суті державної політики з покращання громадського здоров'я в Україні;
- ознайомлення з аналізом державної політики щодо перебудови охорони здоров'я в Україні;
- формування навичок управління обмеженими ресурсами в охороні здоров'я;
- розповсюдження наукових знань та формування умінь застосування, аналізування та удосконалення механізмів впровадження державної політики в процесі перебудови галузі охорони здоров'я;

Сформовані навички:

- вміти висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно подій та явищ суспільного життя на основі ціннісного ставлення до історичного минулого й сучасного розвитку зокрема, стосовно державної політики з охорони здоров'я;
- вміти здійснювати планування, організацію та контроль виконання завдань державних, регіональних, галузевих (міжгалузевих) програм і проектів розвитку відповідної території чи галузі, застосовуючи різні види планування;
- вміти визначати раціональну структуру і збалансованість ресурсів закладів охорони здоров'я, їх підрозділів засобами управління на принципах раціональної організації праці;
- вміти застосовувати набуті аналітичні знання для здійснення організаційно-правової реформи закладів охорони здоров'я та запровадження контрактних стосунків;
- вміти вести переговори та розробляти договори між замовниками та виконавцями на основі використання науково-обґрунтованого світового та вітчизняного досвіду; вміти контролювати виконання контрактних зобов'язань;
- вміти визначати ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, галузі, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу.

У рамках якої компетенції:

- базової;
- управлінської;
- стратегічно бізнесової.

Модуль №1 (Державна політика в галузі охорони здоров'я)					
Тема	л	с	пз		
1. Основи державної політики і стратегії в галузі охорони здоров'я. Концептуально-методологічні засади аналізу державної політики та державного управління з перебудови галузі охорони здоров'я	2	4	8	14	
Основні проблеми системи охорони здоров'я в Україні. Роль центральної та регіональної виконавчої влади у виробленні та реалізації державної політики з охорони здоров'я населення України. Еволюція суспільних потреб та перебудова галузі охорони здоров'я в сучасних умовах. Аналіз та критерії оцінки державної політики з перебудови галузі охорони здоров'я. Етапи аналізу державної політики. Визначення проблем, придатних для аналізу державної політики з охорони здоров'я.					
2. Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я. Механізми впровадження державної політики з охорони громадського здоров'я.	2	8	8	18	
Підходи до аналізу систем охорони здоров'я та їх реформування. Організація системи охорони здоров'я на макро- та мікро рівнях. Фінансування галузі. Розміщення фінансових ресурсів. Методи оплати виробників медичних послуг. Соціальний маркетинг.					
3. Законодавче регулювання діяльності системи охорони здоров'я	2	4	4	10	
Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та підходи до визначення державної політики з охорони здоров'я в Україні. Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України. Регулювання діяльності з метою оптимального поєднання державного впливу та ринкових механізмів					
4. Автономізація медичних закладів	2			2	
Правові аспекти та досвід України					
Лекцій	8				
Семінарів		16			
Практичних занять			20		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				50	
Самостійна робота				25	
Практичні завдання				50	
Фінальний проект				25	
Поза аудиторних				100	
Загальна кількість годин модуля					150
Загальна кількість кредитів модуля					5

3.2. Модуль 2 «Основи менеджменту в системі охорони здоров'я»

Мета модуля: Формування науково-обґрунтованого підходу до управління медичним закладом

Завдання:

- ознайомлення з основами менеджменту в системі охорони здоров'я;
- вивчення теорії систем та особливостей її використання в системі охорони здоров'я;
- ознайомлення з методами організації систем та управління ними;
- формування навичок застосування комплексного підходу до удосконалення управління;
- вивчення технології процесу управління;
- ознайомлення з підходами до прийняття управлінських рішень та аналізу їх впровадження.

Сформовані навички:

- вміти організувати систему та її складові частини, забезпечувати її регулювання і приймати відповідні управлінські рішення;
- вміти підготувати наказ про організацію апарату управління та особистий план роботи керівника;
- вміти планувати реалізацію управлінських рішень та контролювати їх впровадження;
- вміти забезпечувати організацію праці на науковій основі;
- вміти аналізувати прогресивний досвід управління медичним закладом в Україні та закордоном і впроваджувати в практику раціональні форми управління закладом, структурним підрозділом, тощо.

У рамках якої компетенції :

- управлінської;
- результативної;
- кадрової.

Модуль №2 (Основи менеджменту в системі охорони здоров'я)					
Тема	л	с	пз		
1. Теоретичні основи управління охороною здоров'я. Сучасний менеджмент.	2	12	0	14	
• Комплексний підхід до удосконалення управління.	2				
• Еволюція менеджменту. Менеджер в системі охорони здоров'я.		4			
• Основні функції управління та їх реалізація в сучасних умовах.		4			
• Комплексне застосування методів управління.		4			
2. Теорії систем та практика їх застосування в охороні здоров'я.	2	4	4	10	
• Системи: види, особливості, складові частини, організаційно-функціональні стадії та критерії якості їх організації.	2				
• Практика застосування системного підходу в управлінні.		4			
• Організація апарату управління як складової частини системи.			4		
3. Технологія процесу управління. Загальна характеристика, технологія і організація процесу управління	2	0	12	14	
• Технологія розробки та прийняття управлінського рішення.	2				
• Планування реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління.			4		
• Регулювання діяльності системи як фаза процесу управління.			4		
• Контроль реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління.			4		
4. Опосередкований шлях управління.		4	4	8	
• Система управління персоналом - основним ресурсом системи.		4			
• Організація праці персоналу як фактор стабілізації системи.			4		
Лекцій	6				
Семінарів		20			
Практичних занять			20		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				52	
Самостійна робота				26	
Практичні завдання				52	
Фінальний проект				26	
Поза аудиторних				104	
Загальна кількість годин модуля					156
Загальна кількість кредитів модуля					5,2

3.3. Модуль № 3 «Інформаційний менеджмент»

Мета модуля: Формування у слухачів теоретичних знань і практичних навичок щодо інформаційного забезпечення лікувально-діагностичного процесу та управління лікувально-профілактичним закладом, та кількісної оцінки явищ, пов'язаних з охороною здоров'я

Завдання:

- вивчення системи обліку та звітності в системі охорони здоров'я та значення медико-статистичної інформації в управлінні закладом охорони здоров'я;
- ознайомлення зі статистичною методологією оцінки стану здоров'я населення та діяльності медичного закладу;
- вивчення принципів застосування інформаційних технологій в оптимізації управління лікувально-діагностичним процесом та медичного закладу.

Сформовані навички:

- вміти оцінювати стан здоров'я населення за допомогою статистичних методологій;
- вміти аналізувати ресурсне забезпечення та діяльність медичного закладу на підставі медико-статистичної інформації;
- вміти працювати з сучасними системами електронної медичної інформації;
- вміти розроблювати план інформатизації медичного закладу;
- вміти використовувати сучасні класифікатори;
- вміти застосовувати телемедичні технології в медичному закладі.

У рамках якої компетенції:

- базової;
- управлінської;
- інноваційної.

Модуль №3 (Інформаційний менеджмент)					
Тема	л	с	пз		
Медико-статистична інформація в управлінні закладом охорони здоров'я					
1. Організаційна структура, функції служби медичної статистики її правове забезпечення, стратегія розвитку та проблеми використання інформаційних технологій. Значення медико-статистичної інформації в управлінні охороною здоров'я	2	0	0	2	
• Загальні вимоги до звітів та облікової документації.	2				
2. Статистика здоров'я населення.	2	4	8	14	
• Методичні підходи до вивчення стану здоров'я населення. Значення інформації про здоров'я населення в управлінні охороною здоров'я. Сучасні тенденції стану здоров'я населення України.	2	4			
• Медико-демографічна інформація в управлінні охороною здоров'я.			4		
• Комплексна оцінка стану здоров'я населення та її використання в управлінні ОЗ			4		
3. Статистика охорони здоров'я	0	4	8	12	
• Статистика мережі охорони здоров'я. Аналіз забезпеченості матеріальними, фінансовими та трудовими ресурсами					
• Облік, звітність та аналіз діяльності стаціонарних закладів.			4		
• Облік, звітність та аналіз діяльності амбулаторно-поліклінічних закладів для дорослого населення.		4			
• Облік, звітність та аналіз діяльності закладів охорони материнства й дитинства.			4		
• Вивчення передового досвіду організації обліку, системи накопичення, розробки та аналізу інформації, використання сучасних інформаційних технологій у ЗОЗ					
Інформаційне забезпечення управлінням ЛПУ					
4. Статистичні методи обробки медичної інформації. Методи збору та обробки медико - статистичної інформації в лікувальних установах для прийняття управлінських рішень.	2	0	8	10	
• Тренди	2		4		

• Експертні оцінки			4		
5. Інформатизація охорони здоров'я.	4	4	0	8	
• Медичні інформаційні системи. Електронний документообіг. Стандарти обміну даними між інформаційними системами.	2	4			
• Телемедицина					
• Інформатизація медичної освіти	2				
6. Принципи використання сучасних інформаційних технологій в закладах охорони здоров'я	4	12	4	20	
• Забезпечення єдиного інформаційного простору (Internet, Intranet). Використання пакетів прикладних програм для забезпечення своєї професійної діяльності та організації міжпрофесійної взаємодії (Word, Excel, Skype, Power Point, Microsoft Outlook, електронна пошта; мережа Інтернет; MedLine	2	8	4		
• Експертні медичні системи. Етичні питання збору, збереження та передачі персоналізованої медичної інформації	2	4			
Лекцій	14				
Семінарів		24			
Практичних занять			28		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				72	
Самостійна робота				36	
Практичні завдання				72	
Фінальний проект				36	
Поза аудиторних				144	
Загальна кількість годин модуля					216
Загальна кількість кредитів модуля					7,2

3.4. Модуль №4 «Фінансовий менеджмент з основами економіки охорони здоров'я»

Мета модуля: Оволодіння слухачами сучасними методами фінансового управління, сприянні освоєнню нової фінансової ідеології господарювання, адекватної ринковим відносинам

Завдання:

- оволодіння методиками оцінки ефективності реальних та фінансових інвестицій в охороні здоров'я
- ознайомлення з обчисленням економічної ефективності лікувально-профілактичних заходів;
- оволодіння методикою розрахунку фінансових коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан медичного закладу

Сформовані навички:

- вміти залучати додаткові джерела фінансування медичних закладів в межах чинного законодавства та застосовувати різні системи оплати праці, що забезпечують високу мотивацію праці медичного персоналу та якісне обслуговування;
- вміти готувати статут медичного підприємства, як самостійного господарського суб'єкта та здійснити реформування бюджетного медичного закладу в медичне підприємство;
- вміти провести оцінку різних систем фінансування охорони здоров'я;
- вміти оцінити доцільність та можливість використання різних форм господарської діяльності в конкретних умовах;
- вміти розробити пропозиції щодо формування єдиного медичного простору на території району, області з залучення медичних закладів різної форми власності та вміти здійснити соціально-економічне обґрунтування прийнятого рішення;

- вміти провести аналіз фінансово-економічної служби з позицій системного підходу, посадових інструкцій та функціональних обов'язків працівників фінансово-економічної служби;
- вміти визначити основні завдання фінансового менеджменту медичного закладу; взаємодію фінансово-економічної служби з іншими структурними підрозділами медичного закладу;
- вміти провести аналіз фінансової звітності медичних закладів та розробити заходи по покращенню фінансових показників діяльності медичних закладів;
- вміти обчислити вартість лікування хворих в стаціонарі на основі середньої вартості ліжка-дня та вартість надання медичних послуг в поліклініці;
- вміти визначити рівень рентабельності надання медичних послуг та вартість фінансових активів та необхідний рівень прибутковості фінансових операцій з урахуванням інфляції;
- вміти здійснити оцінку інвестиційної привабливості вибраного напрямку діяльності медичного закладу та розрахувати економічну ефективність лікувально-профілактичних заходів.

У рамках якої компетенції:

- стратегічно-бізнесової;
- результативної;
- управлінської.

Модуль №4 (Фінансовий менеджмент)					
Тема	л	с	пз		
1. Охорона здоров'я в умовах ринкових відносин	4	4	0	8	
• Охорона здоров'я в умовах ринкових відносин	2				
• Система фінансування охорони здоров'я в умовах ринку	2	4			
2. Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я та реформування статусу бюджетних медичних закладів	4	4	4	12	
• Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я	2	4			
• Реформування статусу бюджетних медичних закладів	2		4		
3. Організація фінансово-економічної служби медичного закладу с позицій системного підходу	2	6	0	8	
• Організація фінансово-економічної служби медичного закладу	2	2			
• Системний аналіз організації фінансово-економічної служби медичного закладу		4			
4. Народного господарська ефективність охорони здоров'я (медична, соціальна, економічна ефективність, соціально-економічний потенціал працездатності)	4	4	8	16	
• Економічний аналіз в охороні здоров'я (основні терміни і поняття економічного аналізу в охороні здоров'я, типи економічні оцінки в охороні здоров'я: СМА, СЕА, СВА, СUA)	2				
• Застосування економічних оцінок при прийнятті рішень в закладах охорони здоров'я		4	4		
• Управління обмеженими ресурсами	2		4		
5. Аналіз фінансового стану медичного закладу	0	16	0	16	
• Фінансова звітність медичного підприємства, її зміст та призначення		4			
• Оцінка фінансової стійкості та ліквідності медичного підприємства		4			
• Оцінка показників ділової активності медичного підприємства		4			
• Системи та методи фінансового аналізу медичного закладу		4			
6. Управління основними та оборотними активами медичного закладу	0	4	4	8	
• Управління активами медичного закладу		4			
• Факторний аналіз ефективності використання необоротних та оборотних активів			4		
7. Ціноутворення в охороні здоров'я в умовах ринкової економіки	2	0	4	6	
Політика ціноутворення та визначення вартості медичної допомоги	2				
Обчислення вартості медичних послуг			4		
8. Управління прибутком та аналіз умов прибутковості	2	4	4	10	
• Управління прибутком медичного підприємства	2				
• Аналіз прибутковості надання медичної послуги			4		
• Формування, розподіл та використання прибутку		4			

9. Методологічні основи фінансового менеджменту	0	0	8	8	
• Оцінка фінансових активів в часі. Прості та складні відсоткові ставки			4		
• Анюїтет, врахування інфляції при прийнятті управлінських рішень. Еквівалентні відсоткові ставки			4		
10. Управління інвестиційною діяльністю в охороні здоров'я	2	0	8	10	
• Інвестиційна діяльність медичного закладу	2				
• Оцінка ефективності інвестиційних проектів в охороні здоров'я			4		
• Фінансування інвестиційних проектів шляхом залучення банківського та товарного кредитів			4		
11. Фінансування медичної допомоги та оплата праці медичних працівників	0	4	0	4	
Принципи фінансування медичної допомоги та оплата праці медичних працівників		4			
12. Управління ліжковим фондом	0	0	4	4	
• Аналіз показників ефективності використання ліжкового фонду та планування роботи ліжкового фонду			4		
Лекцій	20				
Семінарів		46			
Практичних занять			44		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				116	
Самостійна робота				58	
Практичні завдання				116	
Фінальний проект				58	
Поза аудиторних				232	
Загальна кількість годин модуля					348
Загальна кількість кредитів модуля					11,6

3.5. Модуль №5 «Основи маркетингу»

Мета модуля: Формування ставлення учасників до медичних послуг, як до товару, котрий потрібно просувати до споживача та виробити у них основні навички застосування маркетингових технологій у медицині

Завдання:

- ознайомлення слухачів з теоретичними основами маркетингу;
- формування практичних навичок з аналізу ринку медичних послуг;
- розкриття теоретичних і практичних аспектів основ маркетингової діяльності медичного закладу;
- ознайомлення слухачів з застосуванням маркетингової системи у діяльності медичних закладів;
- розкриття суті стратегічного маркетингового планування і регулювання ринку медичних послуг.

Сформовані навички:

- вміти проводити аналіз ситуації на ринку медичних послуг;
- вміти обґрунтувати споживчу цінність медичної послуги;
- вміти управляти очікуваннями пацієнтів;
- вміти організувати розробку та впровадження маркетингового комплексу у медичному закладі;
- вміти створити та забезпечити функціонування маркетингової інформаційної системи медичного закладу;
- вміти створити орієнтований на клієнта медичний заклад.

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- стратегічно-бізнесової.

Модуль №5 (Основи Маркетингу)					
Тема	л	с	пз		
1. Теоретичні основи маркетингу (поняття: ринок, потреби, попит, пропозиції,)	2	0	0	2	
2. Характеристики послуг та їх маркетингове значення	0	4	0	4	
3. Споживча цінність і поведінка споживачів медичних послуг	0	4	4	8	
• Споживча цінність і лояльність клієнтів, управління очікуваннями споживачів при наданні медичних послуг		4			
• Залучення і утримання клієнтів			4		
4. Аналіз маркетингових можливостей медичного закладу	2	4	8	14	
• Інструменти маркетингового планування	2				
• Аналіз маркетингового середовища організації			4		
• Аналіз конкуренції і розробка конкурентних стратегій			4		
• Ідентифікація ринкових сегментів і вибір цільових ринків		4			
5. Розробка маркетингових рішень	2	4	8	14	
• Розробка маркетингових рішень в медичних закладах	2				
• Вибір маркетингової стратегії			4		
• Створення набору послуг, диференціювання і позиціювання		4			
• Бренд: створення і управління			4		
• 5.1. Комплекс маркетингу (маркетинг-мікс) медичних послуг	0	8	4	12	
• Продукт (послуга); Ціна і ціноутворення; Місце			4		
• Просування. Інтегровані маркетингові комунікації		4			
• Додаткові "П" у сфері послуг (персонал, наочне підтвердження, процес)		4			
6. Моніторинг і оцінка маркетингової програми	0	0	4	4	
7. Місце маркетингу в організації, що надає медичні послуги. Створення клініки орієнтованої на споживачів.	0	4	0	4	
Лекцій	6				
Семінарів		28			
Практичних занять			28		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				68	
Самостійна робота				34	
Практичні завдання				68	
Фінальний проект				34	
Поза аудиторних				136	
Загальна кількість годин модуля					204
Загальна кількість кредитів модуля					6,8

3.6. Модуль №6 «Організаційний менеджмент»

Мета модуля: Оволодіння слухачами сучасними методами управління організацією

Завдання:

- ознайомлення слухачів з організаційним менеджментом та сучасними шляхами його розвитку.
- ознайомлення слухачів з сучасними поглядами щодо ролі лідера, управління змінами та конфліктами в охороні здоров'я

Сформовані навички:

- вміти охарактеризувати та використати етапність прийняття управлінського рішення в залежності від різних обставин та потреб;
- вміти використовувати та розвивати особисті лідерські здібності;
- вміти формувати, розвивати та зміцнювати організаційну культуру медичного закладу;
- вміти організувати команду та здійснювати управління на різних етапах її розвитку;
- відчувати потребу щодо змін в організації, вміти використовувати різні шляхи та способи їх впровадження;
- вміти побудувати та відкоригувати організаційну структуру організації, використовувати сучасні методики організаційного менеджменту;
- вміти налагоджувати та ефективно використовувати комунікації в медичній організації;
- вміти організувати та проводити переговори та офіційні виступи;
- вміти діагностувати стадії розвитку конфліктів та використовувати методи управління конфліктом;
- вміти використовувати методи управління собою та стресостійкості в сучасних умовах діяльності медичних закладів.

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- кадрової.

Модуль №6 (Організаційний менеджмент)					
Тема	л	с	пз		
1. Організаційна структура та організаційна діяльність:	2	4	4	10	
• Цикли розвитку організації. Види та характеристики організаційних структур		4			
• Побудова організаційної структури: спеціалізація, командний ланцюг, владні повноваження та норма керованості, централізація та децентралізація.	2		4		
2. Формування організаційної культури (типи культур, цінності та норми).	2	4	4	10	
• Зовнішнє середовище організації. Соціальна відповідальність. Етика управління	2	4	4		
3. Навички менеджера:	0	8	12	20	
• Постановка задач по SMART.			4		
• Делегування.		4			
• Управління часом.			4		
• Утворення (формування) команди.			4		
• Лідерство.		4			
4. Управління змінами.	2	4	4	10	
• Природа організаційних змін.	2				
• Види та моделі змін.		4			
• Управління змінами.			4		
5. Розвиток нефункціональних компетенцій персоналу. Комунікації.	4	8	12	24	
• Види комунікацій. Організаційні комунікації. Міжособистісні комунікації.	2	4	4		
• Організація виступів та переговорів.			4		
• Урегулювання конфліктних ситуацій. Природа конфліктної ситуації в організації. Управління конфліктною ситуацією та стратегії розв'язання конфлікту.	2	4	4		
Лекцій	10				

Семінарів		28			
Практичних занять			36		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				80	
Самостійна робота				40	
Практичні завдання				80	
Фінальний проект				40	
Поза аудиторних				160	
Загальна кількість годин модуля					240
Загальна кількість кредитів модуля					8

3.7. Модуль №7 «Система роботи з персоналом і управління кадрами медичного закладу»

Мета модуля: Формування у слухачів навичок ефективного управління персоналом медичного закладу

Завдання:

- ознайомлення з основами трудового законодавства України та основними положеннями кадрового документообігу;
- оволодіння технологіями пошуку, відбору та вивільнення кадрів, формування кадрового резерву;
- ознайомлення з технологіями оцінки потреб персоналу та інструментарієм стимулювання працівників медичного закладу;
- ознайомлення з процесом атестації робочих місць та положенням державної атестації медичних працівників;
- формування підходів до впровадження системи нефінансової мотивації персоналу;
- ознайомлення з сучасними методами оцінки персоналу та принципами застосування інформаційних технологій в оптимізації управління персоналом медичного закладу.

Сформовані навички:

- вміти інформаційно та документально забезпечувати управління персоналом медичного закладу;
- вміти створити положення про формування кадрового резерву, з урахуванням потреби закладу охорони здоров'я у кадрах;
- вміти проводити співбесіди при відборі кадрів та вихідні співбесіди при звільненні співробітника;
- вміти скласти індивідуальний план адаптації співробітника та індивідуальний план професійного розвитку;
- вміти провести аналіз майбутніх потреб закладу, що обумовлюють необхідність та основні напрями розвитку персоналу;
- вміти адаптувати (розробити) анкету для вивчення потреб персоналу медичного закладу;
- вміти розробити пропозиції з нефінансової мотивації персоналу;
- вміти організовувати атестацію робочого місця;
- вміти розробити положення про систему оцінки персоналу закладу охорони здоров'я оцінювати стан здоров'я населення за допомогою статистичних методологій;
- вміти аналізувати ресурсне забезпечення та діяльність медичного закладу на підставі медико-статистичної інформації.

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- кадрової.

Модуль №7 (Система роботи з персоналом та управління кадрами)					
Тема	л	с	пз		
1. Нормативне регулювання трудових відносин. Основні положення Кодексу законів про працю	0	4	4	8	
2. Формування кадрового складу медичного закладу:	4	8	12	24	
• Планування кадрових потреб	2		4		
• Технології пошуку, відбору та вивільнення кадрів		4	4		
• Адаптація працівників		4			
• Формування кадрового резерву	2		4		
3. Управління кадрами медичного закладу:	4	16	12	32	
• Кадровий документообіг		4	4		
• Мотивація праці:	2	4			
• Стимулювання праці			4		
• Оцінка персоналу:	2		4		
• Огляд сучасних методів оцінки персоналу. Дослідження факторів управління персоналом		4			
• Атестація кадрів		4			
4. Розвиток персоналу медичного закладу	2	4	4	10	
• Планування і організація заходів безперервного професійного розвитку	2	4			
• Професійне вдосконалення медичних працівників			4		
Лекцій	10				
Семінарів		32			
Практичних занять			32		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				80	
Самостійна робота				40	
Практичні завдання				80	
Фінальний проект				40	
Поза аудиторних				160	
Загальна кількість годин модуля					240
Загальна кількість кредитів модуля					8
Поза аудиторних				160	
Загальна кількість годин модуля					240
Загальна кількість кредитів модуля					8

3.8. Модуль №8 «Управління якістю медичної допомоги»

Мета модуля: Сформувати науково - обґрунтовані підходи до управління якістю медичної допомоги (УЯМД)

Завдання:

- ознайомлення слухачів з досвідом країн світу із УЯМД;
- розкриття суті існуючої в системі ОЗ України механізмів УЯМД;
- ознайомлення слухачів з основними принципами розробки локального клінічного протоколу (ЛКП);
- вивчення принципів побудови системи контролю якості в медичному закладі.

Сформовані навички:

- вміти впроваджувати процедури експертної оцінки історії хвороби та забезпечувати розробку ЛКП;
- вміти проводити аналіз медичних помилок;
- вміти здійснювати підготовку медичного закладу до акредитації;
- вміти забезпечувати адаптацію переліків індикаторів якості надання медичної допомоги;
- вміти забезпечувати проведення аналізу, оцінки і прийняття рішень за результатами звернень громадян до органів ОЗ;
- вміти розробити положення про контроль якості надання медичної допомоги у медичному закладі.

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- результативної;
- інноваційної.

Модуль №8 (Управління якістю медичної допомоги)					
Тема	л	с	пз		
1. Напрями розвитку систем забезпечення якості медичної допомоги (ЗЯМД)	6	4	0	10	
• Концепція розвитку якості в ОЗ і моделей управління якістю	2				
• Огляд міжнародного досвіду ЗЯМД	2				
• Національний досвід ЗЯМД	2	4			
2. Управління якістю медичної допомоги	2	16	32	50	
• Механізми забезпечення якості медичної допомоги:	2		4		
• через структуру (кадри, ресурси)		4	8		
• через процес надання медичної допомоги (організація, технології)		4	4		
• Стандартизація		4	8		
• Медичні помилки		4	8		
3. Організація контролю якості медичної допомоги	2	20	20	42	
• Контроль якості в ЛПУ	2	8	4		
• Позавідомчий контроль		4	4		
• Ліцензування мед. практики		4			
• Акредитація медичного закладу		4	12		
Лекцій	10				
Семінарів		40			
Практичних занять			52		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				108	
Самостійна робота				54	
Практичні завдання				108	
Фінальний проект				54	
Поза аудиторних				216	
Загальна кількість годин модуля					324
Загальна кількість кредитів модуля					10,8
Загальна кількість кредитів модуля					8
Поза аудиторних				160	
Загальна кількість годин модуля					240
Загальна кількість кредитів модуля					8

3.9. Модуль №9 «Стратегія і планування в управлінні медичним закладом»

Мета модуля: Формування сучасних підходів до визначення стратегії розвитку медичного закладу та значення планування в управлінні

Завдання:

- усвідомлення значення стратегічного управління та планування для конкурентоспроможності медичного закладу;
- вивчення залежності стратегії медичного закладу від характеристик зовнішнього середовища та особливостей ринків медичних послуг;
- ознайомлення з основними компонентами процесу стратегічного планування та підготовки типового документа;
- опанування підходів до контролю за та координації впровадження стратегії розвитку медичного закладу;
- розкриття особливостей погодження стратегії розвитку медичного закладу зі стратегією розвитку галузі охорони здоров'я в цілому;
- ознайомлення з основними характеристиками перспективних стратегій розвитку охорони здоров'я, заснованих на конкурентній боротьбі за кращі результати діяльності.

Сформовані навички:

- вміти планувати та моделювати процес прийняття управлінського рішення;
- вміти формулювати місію, цілі та задачі медичного закладу, визначати підходи до формулювання стратегії та координувати її впровадження (складати план реалізації стратегії розвитку);
- вміти проводити аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища (SWAT, PEST)
- вміти проводити критичний аналіз стратегічного плану, ґрунтуючись на знанні вимог до критеріїв та стандартів, що застосовуються для контролю за різноманітними процесами в охороні здоров'я;
- вміти знаходити та впроваджувати систематичні підходи до корегування планів відповідно до результатів контролю;

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- стратегічно-бізнесової;
- результативної.

Модуль №9 (Стратегія і планування в управлінні медичним закладом)					
Тема	л	с	пз		
1. Основи стратегічного управління і стратегічного планування:	2	4	0	6	
• Стратегічне управління та планування як спосіб досягнення конкурентної переваги організації	2				
• Використання оцінок впливу на сферу охорони здоров'я як засіб визначення стратегії та тактики		4			
2. Стратегічне планування:	6	12	8	26	
• SWOT аналіз		4			
• Процес визначення стратегії: аналіз ситуації, зовнішньої та внутрішньої структури організації, інформація про конкурентів - «бізнес-сьогодні»	2	4			
• Формування місії організації, стратегічних цілей, визначення альтернатив, алгоритм ситуаційного аналізу - «моделі бізнесу завтра»	2		4		
• Складання програми дій: перелік функцій та завдань, визначення системи показників; реалізація стратегії	2		4		
• Оцінка стратегії; контроль; моніторинг		4			
3. Бізнес-планування діяльності медичного закладу	2	8	8	18	
• Бюджетне планування як інструмент оперативної реалізації стратегії (моделі бюджетів, специфічні особливості моделей, управління за відхиленнями)		4			
• Сутність та призначення бізнес-планування	2	4			
• Етапи розробки бізнес-плану організації			4		

• Структура бізнес-плану			4		
Лекцій	10				
Семінарів		24			
Практичних занять			16		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				56	
Самостійна робота				28	
Практичні завдання				56	
Фінальний проект				28	
Поза аудиторних				112	
Загальна кількість годин модуля					168
Загальна кількість кредитів модуля					5,6
Загальна кількість кредитів модуля					10,8
Загальна кількість кредитів модуля					8
Поза аудиторних				160	
Загальна кількість годин модуля					240
Загальна кількість кредитів модуля					8

3.10. Модуль №10 «Управління матеріальними ресурсами медичного закладу»

Мета модуля: Формування сучасного підходу до ефективного управління матеріальними ресурсами медичного закладу

Завдання:

- ознайомлення з основами законодавства України з питань управління матеріальними ресурсами;
- ознайомлення з досвідом європейських країн у здійсненні послуг з управління матеріальними ресурсами медичного закладу;
- формування аналітичного підходу до планування потреб у забезпеченні життєдіяльності медичного закладу та усвідомлення переліку його експлуатаційних витрат;
- ознайомлення з підходами до забезпечення впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання керівником в рамках управління матеріальними ресурсами медичного закладу;
- усвідомити значення послуг, що необхідні для підтримки виробничого процесу медичного закладу та ознайомитися з особливостями управління ними;

Сформовані навички:

- вміти застосовувати положення нормативної бази України з питань управління матеріальними ресурсами;
- вміти складати план потреб медичного закладу для забезпечення його життєдіяльності та безперервності виробничих процесів;
- вміти аналізувати та коригувати виконання плану в залежності від ситуації, що змінюється;

У рамках якої компетенції:

- управлінської;
- стратегічно-бізнесової;
- результативної;
- інноваційної.

Модуль №10 (Управління матеріальними ресурсами медичного закладу)					
Тема	л	с	пз		
1. Організаційно-правові питання управління матеріальними ресурсами медичного закладу.	0	4	0	4	
<ul style="list-style-type: none"> • Нормативне регулювання питань управління матеріальними ресурсами медичних закладів в Україні. • Нормативні документи в метрології. Метрологічне забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я згідно умов державної акредитації лікувально-профілактичних закладів. • Державні будівельні норми України. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я. ДБН В.2.2-10-2001 • Виконання норм законодавства про охорону праці у закладах охорони здоров'я 				0	
2. Управління інфраструктурою медичного закладу:	2	8	12	22	
• Планування потреб у забезпеченні життєдіяльності медичного закладу. Визначення експлуатаційних витрат закладу			4		
• Активи медичного закладу:		4	4		
• Основні та оборотні активи медичного закладу. Амортизація. Ефективність використання					
• Організація інформаційно - комунікаційного забезпечення					
• Дизайн, експлуатація та безпека приміщень					
• Інші види забезпечення життєдіяльності медичного закладу (сервісні служби або соціальна інфраструктура):			4		
• організація профілактично-оздоровчих заходів та дозвілля персоналу					
• передача майна в оренду					
• Утилізація побутових і медичних відходів		4			
3. Організація сервісів (послуг), необхідних для підтримки виробничого процесу медичного закладу:	2	4	4	10	
• Форми реалізації процесу «постачальник - покупець» (тобто аутсорсинг - інсорсинг)					
• Управління витратами на (лікарські засоби, витратний матеріал, обслуговування та ремонт обладнання та пристроїв, харчування пацієнтів, прибирання приміщень та благоустрій території)		4	4		
Лекцій	4				
Семінарів		16			
Практичних занять			16		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				42	
Самостійна робота				21	
Практичні завдання				42	
Фінальний проект				21	
Поза аудиторних				84	
Загальна кількість годин модуля					126
Загальна кількість кредитів модуля					4,2

3.11. Модуль №11 «Основи клінічної епідеміології та доказової медицини»

Мета модуля: Сформувати науково - обґрунтовані підходи до застосування методів клінічної епідеміології та доказової медицини для рішення задач клінічної практики та управління охороною здоров'я

Завдання:

- ознайомитись з анатомією коректно сформульованих клінічних питань;
- ознайомлення з процесом формування стратегії пошуку;
- формування навичок проведення критичної оцінки зібраних даних та отриманих результатів;
- ознайомитися з технологією оцінки клінічних рекомендацій за інструментом AGRII.

Сформовані навички:

- вміти орієнтувати клінічні дослідження на клінічну практику;
- вміти обирати клінічні рекомендації відповідно до логіки доказової медицини (сила доказів, переваги та обмеження);
- вміти формулювати питання для пошуку інформації в базах даних;
- вміти оцінювати ризики та управляти ризиками, обираючи метод лікування;
- вміти застосовувати методи економічного аналізу (аналізу вартості), впроваджуючи клінічні рекомендації, медичні стандарти та протоколи ведення пацієнтів;
- вміти використовувати інструментарій AGRII для оцінки якості досліджень;
- вміти задавати різні типи клінічних та практичних питань.

У рамках якої компетенції:

- інноваційної;
- результативної.

Модуль №11 (Основи клінічної епідеміології та доказової медицини)					
Тема	л	с	пз		
1. Клінічна епідеміологія та доказова медицина	6	4	0	10	
• основні положення і принципи клінічної епідеміології; зв'язок наукових доказів та клінічної практики	2		0		
• доказова медицина: принципи сила доказів переваги та обмеження	2				
• дизайн клінічних досліджень та його зв'язок з застосуванням отриманих результатів на практиці	2	4			
2. Алгоритм застосування доказової медицини для рішення задач клінічної практики	0	20	0	20	
• формулювання питання та побудова стратегії пошуку		4			
• пошук медичної інформації в базах даних		4			
• критична оцінка якості даних		4			
• застосування наукових даних до клінічної практики		4			
• оцінка результатів		4			
3. Основні типи медичних питань	0	0	12	12	
• діагностика			4		
• терапія			4		
• прогнозування та ризики			4		
Лекцій	6				
Семінарів		24			
Практичних занять			12		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	

Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				48	
Самостійна робота				24	
Практичні завдання				48	
Фінальний проект				24	
Поза аудиторних				96	
Загальна кількість годин модуля					144
Загальна кількість кредитів модуля					4,8

3.12. Модуль №12 «Робота медичного закладу в системі медичного страхування»

Мета модуля: Сформувати науково - обґрунтовані підходи до функціонування медичного закладу в системі медичного страхування

Завдання:

- вивчення міжнародного досвіду впровадження медичного страхування;
- засвоєння основних засад обов'язкового соціального медичного страхування (ОСМС) і добровільного медичного страхування (ДМС) та їх відмінностей;
- ознайомлення з особливостями забезпечення медичними послугами застрахованих осіб при ДМС;
- опанування основними принципами контролю якості медичних послуг застрахованим особам у медичному закладі;
- ознайомлення з основними методичними принципами розрахунку вартості медичної послуги для застосування при проведенні взаєморозрахунків медичного закладу і зовнішніх організацій.

Сформовані навички:

- вміти формувати пакети медичної документації по страховим випадкам;
- вміти застосовувати методику контролю якості медичних послуг надання в медичному закладі застрахованим особам;
- вміти застосовувати в своїй практичній діяльності документи по страховим випадкам;
- вміти застосовувати методику розрахунку та оцінки вартості медичних послуг;
- вміти розробляти перелік медичних послуг, що надаються медичним закладом на засадах ДМС.

У рамках якої компетенції:

- інноваційної;
- стратегічно-бізнесової;
- результативної.

Модуль №12 (Робота медичного закладу в системі медичного страхування)					
Тема	л	с	пз		
1. Основи медичного страхування	2	4	4	10	
• Медичне страхування, як система організаційних та фінансових заходів щодо забезпечення надання медичної допомоги.	2				
• Порівнювальна характеристика різних моделей медичного страхування.			4		
• Медичне страхування в світовій практиці: досвід в зарубіжних країнах та впровадження в після радянських державах.		4			
2. Система обов'язкового соціального медичного страхування	2	8	0	10	
• Перспективи переходу системи ОЗ України до ОСМС, Економічна сутність ОСМС	2	4			
• Принципові відмінності систем ОСМС і ДМС.		4			
3. Добровільне медичне страхування .	2	20	12	34	
• Основні принципи ДМС (медичні програми, тарифна політика та ін)	2				
• Особливості організації надання медичних послуг застрахованим пацієнтам:		4			

• Порядок взаємодії між страховими організаціями та медичними закладами - схеми роботи;		4	4		
• Підготовка медичного і адміністративного персоналу до надання послуг застрахованим особам.		4			
• Деякі випадки зловживання в сфері ДМС.			4		
• Система медичного асистанса. Організація, діяльність, ефективність роботи			4		
• Характеристика ринку страхових послуг ДМС в Україні та його динаміка		4			
• Альтернативні форми ДМС		4			
4. Управління якістю страхових медичних послуг	2	4	4	10	
• Інструменти забезпечення якості медичних послуг	2				
• Внутрішній контроль якості страхових медичних послуг.		4	4		
5. Взаєморозрахунки страховика та медичних закладів	2	8	8	18	
• Документообіг, що забезпечує надання та облік медичних послуг за договорами МС			4		
• Особливості угоди на надання послуг між медичними закладами та страховиком		4			
• Взаєморозрахунки та контроль за проведенням взаєморозрахунків	2		4		
• Облік страхових медичних послуг. Класифікатор послуг		4			
Лекцій	10				
Семінарів		44			
Практичних занять			28		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				88	
Самостійна робота				44	
Практичні завдання				88	
Фінальний проект				44	
Поза аудиторних				176	
Загальна кількість годин модуля					264
Загальна кількість кредитів модуля					8,8

3.13. Модуль №13 «Досвід інших країн щодо організації та управління системами охорони здоров'я»

Мета модуля: Сформувати навички використання провідного досвіду країн світу щодо організації та управління системами охорони здоров'я.

Завдання:

- ознайомлення з передовим світовим досвідом організації систем охорони здоров'я;
- ознайомлення з історико-культурними особливостями управління системами охорони здоров'я;
- ознайомлення з особливостями процесу підготовки менеджерів охорони здоров'я у передових країнах світу;

Сформовані навички:

- вміти формувати пакети медичної документації по страховим випадкам;
- вміти аналізувати та використовувати досвід провідних країн світу щодо організації та управління системами охорони здоров'я;
- вміти використовувати міжнародний досвід підготовки менеджерів та адаптувати його у власній практичній діяльності.

У рамках якої компетенції:

- інноваційної
- базової.

Модуль №13 Досвід інших країн щодо організації та управління системами охорони здоров'я					
Тема	л	с	пз		
1. Підготовка менеджерів охорони здоров'я в історично-культурному аспекті.	2	4	0	6	
• Європа, Північна Америка, Японія	2	4			
2. Системи охорони здоров'я та управління ними.	2	4	4	10	
• Державні, страхові, приватні, змішані (з прикладами відповідних країн)	2	4	4		
Лекцій	4				
Семінарів		8			
Практичних занять			4		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				22	
Самостійна робота				11	
Практичні завдання				22	
Фінальний проект				11	
Поза аудиторних				44	
Загальна кількість годин модуля					66
Загальна кількість кредитів модуля					2,2

3.14. Модуль №14 «Організація ПМСД на засадах загальної практики / сімейної медицини»

Мета модуля: Сформувати навички використання провідного досвіду реформування первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини

Завдання:

- ознайомлення з системами організації ПМСД в ряді країн Європи та порівняти з відповідною системою України;
- ознайомлення з Концепцією розвитку сімейної медицини в Україні;
- ознайомлення з нормативною базою діяльності закладів ПМСД та сімейної медицини;
- розуміння можливості існування різних організаційно-функціональних моделей закладів сімейної медицини та ознайомитись з особливістю їх роботи з різними віковими і соціальними групами населення;
- формування оптимальної організаційно-структурної моделі закладу сімейної медицини на прикладі району;
- формування навичок оцінювання якості ведення сімейними лікарями облікової та звітної документації.

Сформовані навички:

- вміти використовувати наявну нормативно-правову базу щодо діяльності закладів сімейної медицини;
- вміти складати річний кошторис окремого закладу сімейної медицини;
- вміти визначати потребу в кадрах - сімейних лікарях;
- вміти обґрунтувати оптимальну структуру організаційно-функціональної моделі закладу сімейної медицини для району;
- вміти давати оцінку результатів діяльності окремого сімейного лікаря та закладу сімейної медицини.

У рамках якої компетенції:

- інноваційної;
- управлінської.

Модуль №14 Організація ПМСД на засадах загальної практики/сімейної медицини					
Тема	л	с	пз		
1. Міжнародний досвід організації ПМСД на засадах сімейної медицини. Принципи організації.	2	8	0	10	
• Глобальна стратегія охорони здоров'я в 21 столітті.	2				
• Реформування системи охорони здоров'я		4			
• ПМСД-інструмент реалізації глобальної стратегії ВООЗ		4			
2. Концепція розвитку сімейної медицини в Україні	2	0	4	6	
3. Організаційні аспекти діяльності сімейного лікаря.	0	8	16	24	
• типи закладів сімейної медичної практики		4			
• економічні засади сімейної медицини		4			
• лікувально-профілактична діяльність сімейного лікаря			4		
• особливості організації меддопомоги окремим категоріям громадян			4		
• взаємодія сімейного лікаря зі спеціалістами на догоспітальному рівні та закладами вторинного рівня			4		
• документообіг загальної лікарської практики			4		
4. Контроль якості медичної допомоги на первинному рівні	0	0	8	8	
• використання інструментів системи стандартизації в діяльності сімейного лікаря			4		
• інформаційні технології в діяльності закладів сімейної медицини			4		
Лекцій	4				
Семінарів		16			
Практичних занять			28		
Контроль				6	
Вхідний контроль				1	
Проміжний контроль				1	
Вихідний контроль				2	
Захист фінального проекту				2	
Аудиторних				54	
Самостійна робота				27	
Практичні завдання				54	
Фінальний проект				27	
Поза аудиторних				108	
Загальна кількість годин модуля					162
Загальна кількість кредитів модуля					5,4

Розділ 4. Апробація програми

Серед основних напрямків роботи, передбачених технічним завданням Проекту «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні», особливе місце посідає компонент, присвячений організаційному та кадровому розвитку. Кінцевою метою діяльності Проекту в частині цього компоненту є обґрунтування національної стратегії підготовки керівних кадрів системи охорони здоров'я, важливим кроком у досягненні якої є розробка і запровадження навчальної програми для підготовки професіоналів з управління охороною здоров'я в системі післядипломної медичної освіти.

В Харківській області Проект виконується з грудня 2007 року, а з лютого 2008 р активну участь у реалізації Проекту бере Харківська медична академія післядипломної освіти, про що було підписано Меморандум між Керівником Проекту і Ректором ХМАПО (лютий 2008, п. Грета Росс, проф. О.М. Хвисюк).

Так, впродовж березня - червня 2009 року на базі кафедри соціальної медицини, управління і бізнесу в охороні здоров'я ХМАПО (завідувач - д.м.н, проф. Сердюк О.І.) із залученням професорсько-викладацького складу кафедр менеджменту в сімейній медицині (завідувач - к.екон.н., проф. Парфьонова І.І.) згідно наказу МОЗ (наказ МОЗ № 115-адм. від 9 квітня 2009) було проведено апробацію навчальної програми спеціалізації за фахом «управління охороною здоров'я» (далі - апробація), що була розроблена в межах діяльності Проекту ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги».

В даному звіті надано детальну інформацію щодо проведення апробації. В харківській медичній академії післядипломної освіти.

4.1. Етапи проведення апробації в Харківській медичній академії післядипломної освіти

Проведення апробації в ХМАПО передбачало три основних етапи. Детальна інформація щодо компонентів кожного з етапів та строків їх реалізації наведено нижче. Далі в даному звіті надано інформацію щодо кожного з етапів апробації, розкрито основні компоненти в межах зазначених етапів.

Етап	Компоненти	Термін реалізації
1	Підготовчий етап апробації	Березень 2009 р
2	Основний етап апробації	Квітень - травень 2009 р
3	Звіт та аналіз результатів апробації	Червень - липень 2009 р

4.2. Підготовчий етап апробаціїСтворення робочої групи для проведення апробації в ХМАПО

На виконання наказу МОЗ України в ХМАПО створена робоча група для реалізації апробації (наказ №29-з від 16.02.09 та наказ № 76-з від 16.04.09), до складу якої увійшли:

1. Хвисьок Олександр Миколайович - ректор Харківської медичної академії післядипломної освіти, професор;
2. Марченко Віра Григорівна - проректор з навчальної роботи, д.мед.н., професор;
3. Патока Людмила Миколаївна - проректор з лікувальної роботи;
4. Парфьонова Ірина Іванівна - завідувач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині, декан факультету менеджменту в охороні здоров'я, кандидат економічних наук, професор;
5. Кабачна Алла Василівна - доктор фармацевтичних наук, професор кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині;
6. Фломін Юрій Володимирович - кандидат медичних наук, старший викладач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині;
7. Драганова Олена Миколаївна - старший викладач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині;
8. Рогова Олена Геннадіївна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині;
9. Сердюк Олександр Іванович - д. мед н., професор, завідувач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
10. Просоленко Наталія Василівна - кандидат медичних наук, доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
11. Мінак Володимир Опанасович - , кандидат медичних наук, доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
12. Яковлев Георгій Володимирович - кандидат медичних наук, доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
13. Рогожин Борис Анатолійович- доцент, кандидат медичних наук, доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
14. Шинкарьова Ірина Михайлівна - старший викладач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ;
15. Яковенко Яків Кузьмич - старший викладач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ.

№	Тема	Викладач
1.	Законодавче регулювання організаційної структури охорони здоров'я та управління нею	Рогова О. Г.
2.	Теоретичні основи управління охороною здоров'я. Сучасний менеджмент	Драганова О. М.
3.	Теорії систем та практика їх застосування в охороні здоров'я	Мінак В. О.
4.	Статистика охорони здоров'я	Яковлев Г. В.
5.	Охорона здоров'я в умовах ринкових	Парфьонова І. І.
6.	Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я та реформування статусу бюджетних медичних закладів	Сердюк О.І.
7.	Організація фінансово-економічної служби медичного закладу	Шинкарьова І. М.
8.	Формування організаційної культури (типи культур, цінності та норми).	Просоленко Н. В.
9.	Урегулювання конфліктних ситуацій	Кабачна А. В.
10.	Дизайн клінічних досліджень та їх зв'язок із практичним застосуванням	Фломін Ю. В.
11.	Організаційні аспекти діяльності сімейного лікаря	Рогожин Б. А.

Визначення навчальних циклів для проведення апробації, погодження розкладу занять та тем модулів апробації

Апробацію проведено на циклах спеціалізації (02.03.2009-23.04.2009) та передатестаційному циклі (27.04.2009-29.05.09) зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я» на кафедрі соціальної медицини, управління і бізнесу в охороні здоров'я ХМАПО.

Розклад занять, присвячених тестуванню, погоджено із завучами кафедр, викладачі яких були залучені до апробації, та затверджено завідувачами.

Технічні аспекти підготовки (отримання матеріалів, копіювання матеріалів, ознайомлення викладачів з матеріалами, таке інше)

Матеріали тем модулів, що були обрані для апробації, передані на кафедру соціальної медицини, управління і бізнесу в охороні здоров'я в електронному вигляді (до 30 березня 2009 року, згідно плану). Матеріали кожної теми включали:

1. Методичну розробку лекції (якщо передбачено програмою) з розширеним текстовим тлумаченням та термінологічним словником;
2. Презентацію (згідно плану лекції);
3. Методичну розробку практичного заняття (якщо передбачено) з практичними завданнями та задачами;
4. Методичну розробку семінарського заняття (якщо передбачено) з переліком питань для обговорення;
5. Універсальний бланк анкети для курсантів;
6. Універсальний бланк рецензії для викладачів.

Всі матеріали були передані у електронному та друкованому вигляді кожному з викладачів, які брали участь в апробації. Для кожного з курсантів - слухачів відповідних теми були надруковані презентації лекційного матеріалу.

4.3. Основний етап апробації

Апробація проходила на циклах спеціалізації (5 тем модулів) та ПАЦ (6 тем модулів). Всього охоплено 102 курсанти. Списки курсантів передані представникам Проекту.

Всі курсанти були попереджені про даний захід та в день занять отримали ілюстративні матеріали (друковані презентації лекційних матеріалів). Подання лекційного матеріалу всіма викладачами супроводжувалося мультимедійним супроводженням. Наприкінці заняття (повного завершення тестування теми) кожен з присутніх курсантів отримав анкету, в якій згідно поставлених запитань оцінив по 9-бальній шкалі 10 критеріїв кожної з поданих теми. Задля отримання об'єктивної оцінки слухачами матеріалів апробації було проведено анонімне анкетування.

Впродовж 2 днів після проведення апробації відповідної теми кожен з викладачів надав рецензія, в якій згідно поставленим запитанням висловив свою думку щодо якості матеріалів, актуальності тематики, вніс особисті пропозиції щодо покращення матеріалів. Необхідно підкреслити, що викладачі кафедр ХМАПО, які брали участь у тестуванні та рецензуванні матеріалів не були інформовані про ім'я конкретного розробника матеріалів конкретної теми, що нівелювало вплив міжособистісних взаємовідносин на об'єктивність оцінки.

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Всього проведено апробацію наданих модулів в обсязі 100 навчальних годин, в тому числі 20 лекційних годин, 56 годин - семінарських занять та 26 годин практичних занять.

№	Тема	Кіл-ть годин			Дата апробації	Викладач	Цикл	Кіл-сть слухачів
		л	с	пз				
1.	Законодавче регулювання організаційної структури охорони здоров'я та управління нею	2	4	4	19/05/09, 20/05/09	Рогова О. Г.	ПАЦ	49
2.	Теоретичні основи управління охороною здоров'я. Сучасний менеджмент	2	4	-	7/05/09	Драганова О.М.	ПАЦ	50
3.	Теорії систем та практика їх застосування в охороні здоров'я	2	4	4	7/04/2009, 8/04/2009	Мінак В. О.	спец	45
4.	Статистика охорони здоров'я	2	2	6	3/04/09, 6/04/09	Яковлев Г.В.	спец	40
5.	Охорона здоров'я в умовах ринкових	4	4	-	6/05/09	Парфьонова І.І.	ПАЦ	50
6.	Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я та реформування статусу бюджетних медичних закладів	-	4	4	16/04/09	Сердюк О.І.	спец	40
7.	Організація фінансово-економічної служби медичного закладу	2	4	-	9/04/09	Шинкарьова І.М.	спец	40
8.	Формування організаційної культури (2	4	-	26/05/09	Просоленко Н.В.	ПАЦ	42
9.	Урегулювання конфліктних ситуацій	2	4	4	13/05/09, 14/05/09	Кабачна А.В.	ПАЦ	47
10.	Дизайн клінічних досліджень та їх зв'язок із практичним застосуванням	2	4	4	15/05/09, 18/05/09	Фломін Ю.В.	ПАЦ	50
11.	Організаційні аспекти діяльності сімейного лікаря	-	16	-	10/04/09, 13/04/09	Рогожин Б.А.	Спец	40
Всього		20	54	26				

4.4. Звіт та аналіз результатів апробації

Дані про первинні матеріали анкетування курсантів та рецензій викладачів щодо апробованих тем

№	Тема	Викладач	Кількість анкет викладач	Кількість анкет слухачів
1.	Законодавче регулювання організаційної структури охорони здоров'я та управління нею	Рогова О.Г.	1	48
2.	Теоретичні основи управління охороною здоров'я. Сучасний менеджмент,	Драганова О.М.	1	50
3.	Теорії систем та практика їх застосування в охороні здоров'я,	Мінак В.О.	1	39
4.	Статистика охорони здоров'я,	Яковлев Г.В.	1	39
5.	Охорона здоров'я в умовах ринкових	Парфьонова І. І.	1	50
6.	Організаційно-правові форми господарської діяльності в охороні здоров'я ...	Сердюк О.І.	1	40
7.	Організація фінансово-економічної служби медичного закладу	Шинкарьова І.М.	1	40
8.	Формування організаційної культури (типи культур, цінності та норми).	Просоленко Н.В.	1	42
9.	Урегулювання конфліктних ситуацій	Кабачна А.В.	1	47
10.	Дизайн клінічних досліджень та їх зв'язок із практичним застосуванням	Фломін Ю.В.	1	50
11.	Організаційні аспекти діяльності сімейного лікаря	Рогожин Б. А.	1	40
Всього			11	485

Фотокопії всіх первинних матеріалів щодо проведеної апробації зберігаються в методичному кабінеті ХМАПО (к.306).

Заключна конференція, присвячена обговоренню результатів апробації (ХМАПО), відбулася 22 червня 2009 року в ХМАПО. Участь в зазначеному заході взяли представники проекту: Новічкова Олена Миколаївна та Брусаті Лука, а також представники ХМАПО: Хвисьок Олександр Миколайович; Марченко Віра Григорівна; Патока Людмила Миколаївна; Парфьонова Ірина Іванівна; Кабачна Алла Василівна; Фломін Юрій Володимирович; Драганова Олена Миколаївна; Рогова Олена Геннадіївна; Сердюк Олександр Іванович; Просоленко Наталія; Мінак Володимир Опанасович; Яковлев Георгій Володимирович; Рогожин Борис Анатолійович; Шинкарьова Ірина Михайлівна. В ході конференції було підбито загальні результати апробації, висловлені думки та побажання учасниками щодо покращення апробованої програми.

Узагальнення результатів

Згідно результатів аналізу рецензій, що були надані викладачами щодо модулів апробації, наданий матеріал відповідає сучасним теоретичним і методологічним вимогам щодо основ управління охороною здоров'я. Висвітленні основні напрямки процесу управління, його складових та шляхи подальшого розвитку.

Викладачі відмітили в рецензіях глибину розкриття основних питань тем, змістовність та послідовність слайдів, що дає змогу чітко дотримуватись логіки викладання матеріалу.

Особливо позитивно викладачі відмітили такі методики проведення практичних занять, як робота в малих групах та застосування методики «ділова гра». Серед недоліків в основному визначені недостатня якість ілюстративного матеріалу. Детальні дані щодо оцінки викладачами апробованих тем наведено в рецензіях. Аналіз результатів опитування слухачів також виявив високий рівень оцінки ними матеріалів, що були апробовані.

Модуль Тема	M1	M2	M2	M3	M4	M4	M4	M6	M6	M11	M14
	T4	T1	T2	T3	T1	T2	T3	T2	T5	T3	T3
Критерії	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Задоволеність від участі у заході	59	72	80	99	90	83	83	90	91	90	88
Сприяння розвитку професійних компетенцій	54	70	69	74	74	60	68	86	85	78	80
Якість оформлення матеріалів та слайдів	63	54	60	69	86	68	70	79	81	78	80
Рівень засвоєння матеріалу	38	66	64	74	62	60	73	86	77	52	73
Співвідношення між теорією та практикою	40	44	62	89	56	65	78	83	70	66	70
Можливість практичного застосування	72	50	60	94	44	48	80	81	79	44	58
Глибина вивчення запропонованих тем	60	64	64	92	70	68	88	86	89	78	73
Послідовність викладення матеріалу	69	78	67	89	76	85	98	88	70	88	90
Чіткість визначення мети та завдань	65	68	64	87	80	83	98	88	85	92	90
Рівень досягнення мети та завдань	54	70	73	97	78	75	98	86	89	86	80
Інтелектуальне навантаження	77	64	78	97	88	85	95	88	83	94	90

4.5. Висновки та рекомендації апробації

Програма навчальної дисципліни «Управління охороною здоров'я», апробацію якої було здійснено на базі кафедри соціальної медицини, управління і бізнесу в охороні здоров'я ХМАПО, дозволяє у повній мірі реалізувати викладення теоретичного матеріалу, поточний і підсумковий контроль та забезпечити теоретичну і практичну частину щодо освітньої підготовки професіоналів за фахом «управління охороною здоров'я» для виконання ними кваліфікаційних вимог.

Враховуючи високий рівень якості наданих для апробації матеріалів можна рекомендувати зазначена програма може бути рекомендована для впровадження в практику післядипломної освіти керівників в охороні здоров'я.

Перелік літератури

1. Albanese Mark A. Problem-based learning. Association for the study of Medical Education, 2007.
2. Education at a Glance. Organization for Economic Cooperation and Development. Paris, 2007.
3. European Health Management Association. Management development and education: programme review service. www.ehma.org
4. Freeth Della. Interprofessional education. Association for the study of Medical Education, 2007.
5. Grant Janet. Principles of curriculum design. Association for the study of Medical Education, 2007.
6. Havelock Peter, Hasler John, Flew Richerd, etc. Professional education for general practice. Oxford University Press, 1995.
7. Hunt J., Wallace J. Organizational change and the automization of modern management. Management Development Forum, vol 1, #1(98). Last revisia: 04.08.2000.
8. Karle H. Where does European Medical Education tend to in the future? A global perspective. GMS Z Med Ausbild. 2006;23(2):Doc32.
9. Karle Hans. Where does European Medical Education tend to in the future? A global perspective. GMS Z Med Ausbild. 2006;23(2):Doc 32.
10. Kaufman David M., Mann Karen V. Teaching and learning in medical education: how theory can in form practice. Association for the study of Medical Education, 2007.
11. Ker Jean, Bradley Paul. Simulation in medical education. Association for the study of Medical Education, 2007.
12. McCrorie Peter. Teaching and leading small groups. Association for the study of Medical Education, 2007.
13. McKendree Jean. eLearning. Association for the study of Medical Education, 2007.
14. MIHMEP Master of International Health Care Management, Economics and Policy. SDA Bocconi School of Management. Edition X, 2008/09.
15. Patterson Fiona, Ferguson Eamonn. Selection for medical education and training. Association for the study of Medical Education, 2007.
16. Sackett D., Straus S., Richardson W.S., Rosenberg W., Haynes R.B. Evidence-based medicine. How to practice and teach EBM, 2nd edition. Churchill Livingstone, 2000.
17. Towards Knowledge Societies. UNESCO World Report. Paris, UNESCO Publishing, 2005. <http://www.unesco.org/publications>
18. White Casey B., Gruppen Larry D. Self-regulated learning in medical education. Association for the study of Medical Education, 2007.
19. World Federation for Medical Education. The Edinburgh declaration. "Medical education", 1988, 22, p. 481-482.
20. Беляков Н.А., Карсаевская Т.В., Щербо А.П., Ермоленко М.Т. Российская модель последиplomного медицинского образования в контексте тенденций развития медицины на рубеже XX-XXI вв. Биомедицинский журнал Medline.ru, 2002; т3, с. 218.
21. БСЭ. Е.19.С. 297.
22. Змеев С.И. Андрогогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. М.: ПЭР СЭ, 2007.
23. Кейс С.М., Свэнсон Д.Б. Создание письменных тестовых вопросов по базисным и клиническим дисциплинам. Национальный совет медицинских экзаменаторов. Пенсильвания, 1996г.
24. Косарев И.И., Уткина Т.Б. Лекции-конспекты по курсу «Методика преподавания». Москва, ГОУ ВУНМЦ, 2005.
25. Кудрявая Н.В., Уколова Е.М., Молчанов А.С., Смирнова Н.Б., Зорин К.В. Врач-педагог в изменяющемся мире: традиции и новации. Под ред. акад. РАМН проф. Н.Д.Ющука. Москва, ГОУ ВУНМЦ, 2005.
26. Купцов О.В. Непрерывное образование его структура. // Высшее образование в Европе. Том XVI. N1, 1991. С.29-30.
27. Международные стандарты ВФМО по улучшению качества медицинского образования. Европейские спецификации. Международная рабочая группа ВФМО/Ассоциации медицинских шкл в Европе. Копенгаген, Дания, 2008.
28. Методология проведения мастер-классов, семинаров и тренингов по темам дополнительного профессионального образования (экономика). Под ред. акад. РАМН А.В.Решетникова. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007.
29. Молитвин М.Н. Менеджмент учебно-методической деятельности в вузе. Учебное пособие. НОУДПО «Институт информационных технологий «АйТи». М, 2006.

30. Пальцев М.А. Гармонизация высшего медицинского образования. Материалы Российского медицинского форума, Москва, 18-20 октября 2006 г.
31. Соуза Э.Г. Университет ООН: глобальная миссия // Перспективы: вопросы образования. Париж: ЮНЕСКО, 1990” N3, С10.
32. Шленов Ю., Мосичева И., Шестак В. Непрерывное образование в России. Высшее образование в России, 2005, №3, с. 36-49.
33. Эйхельбаум де Бабини А.М. Сходства и различия в развитии современных моделей образования // Перспективы: вопросы образования. Париж: ЮНЕСКО, 1992. N4. С.51, 53.

Додаток 1

Перелік учасників робочої групи з розробки програми післядипломної підготовки керівників медичних закладів за спеціальністю „Управління охороною здоров’я”

Керівництво робочої групи	
Вороненко Юрій Васильович	Ректор НМАПО ім. П.Л.Шупика, <u>співголова робочої групи</u>
Москаленко Віталій Федорович	Ректор НМУ ім. О.О. Богомольця, <u>співголова робочої групи</u>
Новічкова Олена Миколаївна	Міжнародний експерт Проекту ЄС, <u>співголова робочої групи</u>
Члени робочої групи	
Бабінцева Лариса Юріївна	Доцент кафедри медичної інформатики НМАПО ім. П.Л.Шупика, експерт проекту
Богомаз Володимир Михайлович	Асистент кафедри госпітальної терапії №2 НМУ ім. О.О. Богомольця
Бугро Валерій Іванович	Доцент кафедри управління охороною здоров’я НМАПО ім. П.Л.Шупика, експерт проекту
Гойда Ніна Григорівна	Проректор з лікувальної роботи НМАПО ім. П.Л.Шупика, експерт проекту
Голубчиков Михайло Васильович	Начальник Центру медичної статистики МОЗ України
Гульчій Олеся Петрівна	Проректор з міжнародних зв’язків НМУ ім. О.О. Богомольця
Замкевич Вікторія Богданівна	Асистенти кафедри соціальної медицини та охорони здоров’я НМУ ім. О.О. Богомольця, експерт проекту
Захарова Надія Миколаївна	Доцент кафедри соціальної медицини та охорони здоров’я НМУ ім. О.О. Богомольця
Краснов Володимир Володимирович	Доцент кафедри медичної інформатики НМАПО ім. П.Л.Шупика, експерт проекту
Лехан Валерія Микитівна	Завідувач кафедри соціальної медицини, організації та управління охороною здоров’я Дніпропетровської державної медичної академії, експерт проекту
Мінцер Озар Петрович	Завідувач кафедри медичної інформатики НМАПО ім. П.Л.Шупика
Одринський Владислав Анатолійович	Старший викладач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров’я ЗМАПО
Орлова Наталія Михайлівна	Доцент кафедри медичної статистики НМАПО ім. П.Л.Шупика
Пащенко Віктор Михайлович	Доцент кафедри управління охороною здоров’я НМАПО ім. П.Л.Шупика
Солоненко Іван Миколайович	Завідувач кафедри управління охороною суспільного здоров’я НАДУ при Президентові України
Солоненко Надія Дмитрівна	Доцент кафедри управління охороною суспільного здоров’я НАДУ при Президентові України
Степаненко Алла Василівна	Професор кафедри організації медичного забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії, експерт проекту
Експерти проекту	
Ананьєв Василь Юрійович	Національний експерт Проекту ЄС
Брусаті Лука Клавдійович	Міжнародний експерт Проекту ЄС
Рудий Володимир Мирославович	Національний експерт Проекту ЄС

Члени групи апробації та рецензування	
Драганова Олена Миколаївна	Старший викладач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині
Кабачна Алла Василівна	Професор кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині
Марченко Віра Григорівна	Проректор з навчальної роботи
Мінак Володимир Опанасович	Доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ
Парфьонова Ірина Іванівна	Завідувач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині, декан факультету менеджменту в охороні здоров'я
Патока Людмила Миколаївна	Проректор з лікувальної роботи
Просоленко Наталія Василівна	Доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ
Рогова Олена Геннадіївна	Доцент кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині, експерт проекту
Рогожин Борис Анатолійович	Доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ
Сердюк Олександр Іванович	Завідувач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ
Фломін Юрій Володимирович	Старший викладач кафедри менеджменту та економіки в сімейній медицині
Хвисюк Олександр Миколайови	Ректор Харківської медичної академії післядипломної освіти, <u>голова групи апробації та рецензування</u>
Шинкарьова Ірина Михайлівна	Старший викладач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ, експерт проекту
Яковенко Яків Кузьмич	Старший викладач кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ
Яковлєв Георгій Володимирович	Доцент кафедри соціальної медицини, управління та бізнесу в ОЗ

Support to Secondary Health Care Reform in Ukraine
Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

У рамках співпраці проекту технічної допомоги "Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні", що фінансується ЄС, та Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО) проводиться апробація освітньої програми «Організація та управління охороною здоров'я» в рамках циклів спеціалізації та передатестаційних циклів для спеціалістів з «Організації та управління охороною здоров'я».

З метою забезпечення ефективності обробки інформації, просимо Вас використовувати всю запропоновану шкалу оцінювання та позначити відповідь хрестиком, обираючи лише один з дев'яти запропонованих квадратів. Наприклад

Тема модуля

Тема заняття

Тип та кількість занять

тип

к-сть

☐	лекція
☐	семінар
☐	практичне заняття

☐	тип - хрестиком, а кількість - цифрою
☐	
☐	

Дата проведення

Посада слухача

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ

Оцініть

рівень задоволення від участі у навчальному заході

Низький			Середній			Високий		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

рівень сприяння розвитку Ваших професійних компетенцій

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

якість запропонованих матеріалів (слайди, роздаткові матеріали)

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень засвоєння матеріалу навчального заняття

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень рівноваги між теорією та практикою навчального заняття

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень можливості практичного застосування отриманих знань

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень глибини вивчення запропонованих тем

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень послідовності презентації та обговорення тем

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень чіткості представлення мети та завдань навчального заходу

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень досягнення зазначених мети та завдань

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

рівень інтелектуального навантаження

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

